

εὗτὸν νὰ μετοικήσῃ εἰς τὴν ὁδόν μας ήτις δύνα-
ται νὰ δονομασθῇ ἀληθῶς ἐρημία. Οἱ ζηλότυπος μας
ἔπεσεν εἰς τὰ δίκτυα εὐκολώτερα ἀφ' ὅσον ἐφαν-
τεῖται οὐρανοὶ, καὶ πρᾶγμα ἀπίστευτον, μ' ἀρῆκε πα-
ρευθὺς καὶ ηὔθε να ἐνοικιάσῃ τὴν οἰκίαν ταῦτην
τῆς ὁποίας τὰ παράθυρα βλέπουν εἰς τὴν αὐλὴν
μας καὶ ηὕτις χάρις τῷ Θεῷ εὑρίσκετο κενή. — Τί
ἄκούω! ἀνέκριχεν ὁ Φορλάγκος μετὰ μεγάλης γχ-
ρᾶς. Θεέ μου θὰ ἔλθῃ νὰ κατοικήσῃ πλησίον μου!
Θὰ δύναμαι νὰ τὴν βλέπω, νὰ τὴν ἀκούω, νὰ
τῆς ὄμιλο, νὰ τῆς δμυνύω αἰώνιον ἔρωτα; — Μά-
λιστα, Κύριε, βλέπετε ὅτι δὲν σᾶς ὑπηρετῶ ἡμι-
τελῶς. » Οἱ Φορλάγκος τὸν ἐνηγγαλίσθη καὶ τοῦ
εἶπε μετὰ παραφορᾶς. « Δὲν σὲ θεωρῶ πλέον ὡς
ὑπηρέτην, Όλιβιέρε. Ἀπὸ ταύτης τῆς στιγμῆς
εἶσαι φίλος μου. — Μάλιστα, Κύριε, φίλος σας, εἴ-
πεν ὁ Όλιβιέρος, ἀλλὰ συγχωρήσατέ μοι νὰ ἔξα-
κολουθήσω τὴν διήγησίν μου· δὲν γνωρίζετε ἀ-
κόμη ὅλην τὴν εὐτυχίαν σας. Ή ἐρωμένη σας σᾶς
ἀγαπᾷ πλέον ἵσως ἀφ' ὅσον σεῖς τὴν ἀγαπᾶτε. —
Μ' ἀγαπᾶ! πᾶς γίνεται! ἐκείνη δὲν μὲ εἶδε πο-
τέ. — Συγχωρήσατέ μοι, σᾶς εἶδε ἡμέραν τινα εἰς
τὰ Ἡλύσια πεδία, καὶ ἐκ τῆς πρώτης στιγμῆς
ἡσθάνθη διὰ σᾶς πάθος τὸ ὅποιον δὲν θὰ ἔξαλει-
φθῇ ποτέ. — Εἴναι δυνατόν; — Αὕτη ἀπεσύρθη μὲ
καρδίαν ἀπηλπισμένην, διότι σεῖς οὔτε κάν τὴν
παρετηρήσατε. — Οἱ άθλιος ἐγώ! που λοιπὸν εἴ-
χον τοὺς ὀφθαλμούς μου. — Άλλ' ἐκείνη περιπα-
τοῦσα καὶ διαβάνουσα μαλιστα πολὺ πλησίον σας
ἔφησεν ἐπίτηδες νὰ πέσῃ ἡ εἰκόνη της. . . . — Ἐπί-
τηδες! — Μὲ τὴν ἐπίδικα ὅτι ηθελε παρατηρήσ-
θεῖ διηδύνων καὶ ὅτι ἡθέλατε προσπαθήσει νὰ τὴν
ἐλευθερώσητε ἐκ τοῦ Ζυγοῦ ὅστις τὴν καταδύνα-
στεύει, ἐὰν τῷ ὄντι τὰ κάλλη της ἔκαμψον ἐντύ-
πωσίν τινα εἰς τὴν καρδίαν σας. — Ἐντύπωσίν
τινα! εἴναι γχραγμένα διὰ τρόπου ἀνεξαλείπτου. —
Ἐπὶ τέλους, Κύριε, μετὰ δύο δώρων ἀπουσίαν ἐ-
πενήλθεν δ προστάτης ἐνοικίασεν δριστικῶς τὴν
οἰκίαν, καὶ ἀνήγγειλεν ἐνώπιον μου εἰς τὴν ἐρω-
μένην σας ὅτι τὴν ἐπαύριον θ' ἀλλάξῃ κατοικίαν.
Οὕτω λοιπὸν ἔγετε ὑπομονὴν μέχρι τῆς αὔριον καὶ
βεβαιωθῆτε ὅτι δὲν θὰ ἀμελήσω τίποτε διὰ ν' ἀσ-
φαλίσω τὴν ἐπιτυχίαν ὅλων τῶν σχεδίων σας. »
Νέος εἰκοσατῆς νὰ μετριάσῃ τὴν ἀνυπομονησίαν
του, ὅτε παρασυρόμενος ὑπὸ μεγάλου πάθους,
νομίζει πλησιάζουσαν τὴν στιγμὴν τῆς εὐτυχίας
του! « — Καλέ Όλιβιέρε, ή συμβουλὴ αὕτη εἴναι
εὐκολωτέρα νὰ τὴν δώσῃ τις ή νὰ τὴν ἀκολουθή-
σῃ φαίνεσαι ὅτι δὲν εἶσαι ἐρωτευμένος. « Οἱ Φορ-

λάγκος περιέρχεται ἔκαποντάκις ἔξωθεν τῆς οἰ-
κίας ηὕτις θὰ περικλείῃ τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐ-
πιθυμιῶν του· ἔξετάζει μετ' ἀκριβοῦς προσοχῆς
τὰ παράθυρα καὶ σκέπτεται διὰ τίνων μέσων ν'
ἀπατήσῃ τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ ἀποτροπίου
τούτου κερβέρου. Διέρχεται τὴν νύκταν ἐν ζω-
ροτάτῃ ἀνησυχίᾳ, καὶ παραδίδεται εἰς τὰ ὀνειρο-
πολέματα φαντασίας ἔξημμένης ὑπὸ τῆς ἐλπί-
δος τῆς ἐπιτυχίας καὶ τῶν ἐμποδίων τὰ ὅποια
προβλέπει ἀλλοτε κλαίει διὰ τὴν τύχην τῆς δυ-
στυχοῦς ταύτης νεάνιδος, ηὕτις ἐστολισμένη μ' ὄ-
λας τὰς χάριτας καὶ κατὰ συνέπειαν μ' ὄλας
τὰς ἀρετὰς εἴναι παραδεδομένη εἰς τὰς καταδρο-
μὰς βαρβάρου ἐπιτρόπου· ἀλλοτε μειδιά στοχα-
ζόμενος ὅτι αὐτὸς θὰ ἤναι ὁ ἐλευθερωτής της
διότι ή μόνη πρόθεσίς του εἴναι νὰ τὴν ἐλευθε-
ρώσῃ. Ἐσύναξε λοιπὸν ὅτι κατεῖχεν εἰς μετρητὰ,
δηλ. ἐκατὸν περίπου λουδούκια, τὰ ὅποια ἡ Κ.
Βερμὸν τῷ εἶχε δώσει τὴν προτεραρίαν. Μὲ τὸ
ποσὸν τούτο τὰ πάντα ἐνόμιζεν ὅτι ἡδύνατο νὰ
κατορθώσῃ. (ἀκολουθεῖ)

Αἱ τρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἀγίας
Γῆς γενέμεναι σταυροφορίαι.

(Συνέχεια ἴδε φυλλάδ. 24.)

Οἱ Βαζίμονδος προύχθει διὰ τῆς Μακεδονίας
πολεμῶν τοὺς ἀνθισταμένους εἰς τὴν πορείαν του
καὶ ἀκρούμενος ἐνολλάκες τοὺς πρέσβεις τοῦ Ἀλεξά-
νδροῦ. Τέλος ἔλαβε τὴν πρόσκλησιν τοῦ αὐτοκράτορος
τοῦ νὰ δημιγήσῃ τὸν στρατόν του εἰς τὴν Κωνστα-
ντινούπολιν, καὶ οὕτω μετὸν δ Ἀλέξιος ἐδέχε-
το τὸν Βαζίμονδον ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Βαζα-
τινῆς αὐτοκρατορίας μετὰ μεγάλης πομπῆς. Οἱ
δύο οὗτοι ἡγεμόνες συνεχάρησαν ἀλλήλους διὰ
τὰς κατ' ἀλλήλων νίκας των, διότι ἀμφότεροι η-
σαν ἐπ' ἵστης ἐπιτήδειοι εἰς τὴν τέχνην τοῦ ἀπα-
τῆν. Ή Κομινηνὴ Ἄννα περιγράφει λεπτομερῶς
τὸν ἀνδρὸς τούτου τὸν ὅποιον δ Ἀλέξιος ἐφέβεστο
πλεύστερον πάντων τῶν λοιπῶν σταυροφόρων. Ιδοὺ
τίνι τρόπῳ διαγράφει ἡ θυγάτηρ τοῦ αὐτοκράτορος
ἐκείνου τὴν εἰκόνα τοῦ Βαζίμονδου. « Ήν δὲ τοιοῦτος
δ ἀνὴρ, οἷος, ὃς βραχεῖ μὲν εἰπεῖν, οὐδεὶς κατ' ἐ-
κεῖνον ὄφθη ἐν τῇ τῶν Ρωμαίων γῆ, οὔτε βάρβα-
ρος οὔτε Ἐλλην. Θάμβος γάρ θην ὁφθαλμῶν δρά-
μενος καὶ φτυϊζόμενος ἔκπληξις. Κατὰ μέρος
δὲ ὑπογράψαι τὸ τοῦ βαρβάρου εἶδος, τοιῶς δε.

Μακρὸς ἦν τὴν ἀναδρομὴν τοῦ σώματος, ὥστε εἰς πῆχυν ἔνα μικροῦ τοὺς μακροτάτους ὑπερλαχύνειν τὴν γαστέρα συνεσταλμένος καὶ τοὺς λαχύνας, καὶ τοὺς ὄμους εὐρὺς, καὶ τὰ στέρνα πλακτός, καὶ τοὺς βραχίονας κρατερὸς, καὶ τὴν ὅλην ἔξιν τοῦ σώματος οὔτε περιεπτυσμένος, οὔτε περιβριθόμενος ταῖς σαρξὶν, ὅλλ' ὡς ἄριστα κεκραμένος, καὶ οἶον εἰπεῖν κατὰ τὸν Πολυκλέτειον κακύναν ἐνηρμοσμένος· τὰς γειρὰς ἀδρὸς, καὶ τῶν ποδῶν τὰς βάσεις στερρός, καὶ τὸν αὐχένα καὶ τὰ μετάφρενα εὐπαγής. Γίποκεκυφός δὲ μετρίως τῷ ἀκριβῶς αὐτὸν περιεργαζομένῳ ἐφαίνετο, οὐ τῶν νωτικίων σπονδύλων τι πεπονθότων τῆς ὁργεως, ὅλλ' οὕτω μετρίως ἐκ γενετῆς ὡς ἔοικε τὴν διάπλακσιν ἔσγηκε. Τὸ γρῦμα καὶ τὸ ἄλλο μὲν σῶμα λευκότατον, τὸ δὲ πρόσωπον μετὰ τοῦ λευκοῦ ἐπυρσοῦτο· καὶ ἡ κόμη ὑπόξενθος, ὅλλα οὖμενοῦ μέχρι τῶν μεταφρένων αἰωρουμένη κατὰ τοὺς ἄλλους βραχίονες· οὐ γάρ ἐτοιχομάνει· ὁ ἀνήρ, ὅλλα κουρίας ἦν μέχρι τῶν ὄτων. Τὸ δὲ γένειον εἴτε πυρσὸν, εἴτε ἄλλο τι χρῶμα εἰχεν, οὐκ ἔχω λέγειν· ὁ ξυρὸς γάρ ἐπεξῆλθεν αὐτὸν καὶ τιτάνου παντὸς ἀκριβέστερον. Ἐδόκει δ' οὖν εἶναι καὶ τοῦτο πυρσόν. Τὸ βλέμμα γλυκὺν καὶ ἄμα ύψοδὸν καὶ ἐμβριθειαν ὑποσημαίνον· καὶ ἡ ἐις αὐτῷ καὶ ὁ μυκτὴρ ἐλεύθερον ἔπειν τὸν ἀρότα, συνηγόρει δὲ τῷ μυκτὴρὶ διὰ τῶν στέρνων, καὶ διὰ τοῦ μυκτὴρὸς τῇ τῶν στέρνων εὐρύτητι· ἡ γάρ φύσις διεξόδους ἐδέδωκει διὰ τῶν ῥινῶν τοῦ ἀπὸ τῆς καρδίας παφλάζοντος πνεύματος. Ἦδη δέ τι καὶ ἐνεφαίνετο τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, ὅλλα τοῖς ἀπανταχόθεν φοβεροῖς ὑπεθράκετο. Ὁλος γάρ δὲ ὅλου τοῦ σώματος ἀμείλικτος ἦν καὶ θηρωδὸς ὁ ἀνθρωπὸς, ἀπὸ τοῦ μεγέθους, ἀπὸ τοῦ βλέμματος. Δοκεῖ μοι καὶ ὁ γέλωτος αὐτοῦ τοῖς ἄλλοις ἐμβριθημαῖς. Οὕτως εἴχε ψυχῆς τε καὶ σώματος, ὡς καὶ τὸν θυμὸν ἐν τούτῳ κορύπεσθαι· καὶ τὸν ἔρωτα, καὶ ἀμφιτέρους ὅρην πρὸς πόλεμον. Τὸ δὲ φρόνημα αὐτῷ παντοδιπόν τοις πανοῦργον, καὶ πρὸς ἀπαντα λαβῆν διαδιδράσκον· αἱ γάρ ὅμιλίαι τούτῳ ἀκριβεῖς, καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἐδίδου πανταχόθεν ἀπεριδράκτους·».

Μετὰ τὴν περιγραφὴν τῆς εἰκόνος ταύτης, ἦν γάριν τῆς φιλολογικῆς περιεργείας τοῦ ἀγνώστου παρεθέσαμεν ἐνταῦθα, καὶ ἡτις εἶναι ἀριστοτέχνου χειρὸς ἔργον, ἡ Κομνηνὴ Ἄννα ἐπιλέγει· «καὶ τοιοῦτος ὁν καὶ τοσοῦτος, μόνῳ τῷ αὐτοκράτορι ἀλώσιμος ἦν, καὶ τύχῃ καὶ λόγοις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀπὸ φύσεως πλεονεκτήμασιν.»

Ἴακολούθως ὁ Ἀλέξιος ὑπεσχέθη τῷ Βασιλέῳ διφέπεράντους γαίας, ὃ δὲ πρήγκηψ τοῦ Ταράντου ὠρκίσθη νὰ διαμένῃ ὁ πιστότερος τῶν ὑπηκόων τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐπίστις ὁ κόμης Φλανδρίας, Ροβέρτος, ὃ δούξ Νορμανδίας, καὶ ὁ Στέφανος κόμης Βλοξ, προσέρρερον, ἀμα ἔφικον εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὸν σεβασμόν των τῷ αὐτοκράτορι, καὶ ἐλάμβανον, ὃς οἱ λοιποὶ, τὴν ἀντιμεσθίαν τῆς ὑποταγῆς των. Μόνος δὲ Ράιμονδος, κόμης τῆς Τολάνης, οὗτος ἔμθασε καὶ τελευταῖς, ἀπήντησε κατὰ πρῶτον εἰς τοὺς πρέσβεις τοῦ Ἀλεξίου, ὅτι δὲν ἦλθεν εἰς τὴν Ἀνατολὴν νὰ ζητητήσῃ κύριον, καὶ ἡ πείλησε μάλιστα νὰ καταστρέψῃ καὶ αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Οἱ αὐτοκράτωρ ἡναγκάσθη ὅθεν νὰ ταπεινωθῇ ἀπέγαντι τῆς ἀλαζονίας τοῦ Ράιμονδου καὶ τῶν Προβενσανῶν του, ἡ δὲ πολιτικὴ αὕτη, ἦν δείποτε σταθερῶς κηρολούθησε, δὲν ἔμεινεν ἀτελεσφόρητος.

Ἐν μιᾷ τῶν τελετῶν, καθ' ἦν ὁ Ἀλέξιος ἀπεξεδέχετο τὰ σεβάσματα πλείστων Γάλλων ἡγεμόνων, εἰς κόμης Ροβέρτος τῶν Παρισίων ἐκάθισεν διπερηφάνως εἰς τὸν σκίμποδα τοῦ βασιλέως. Τοῦτο ἐθεωρεῖτο ὡς προσβολὴ κατὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἔξουσίας, διὸ καὶ ἡ Κομνηνὴ Ἄννα ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὸν γενόμενον διάλογον κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην. «Ο δὲ βασιλεὺς, λέγει ἡ προμνησθεῖσα Άννα, ἡνείχετο τούτου μηδέν τι φθεγξάμενος, πάλαι τὴν ἀγέρωχον τῶν Δατάνων φύσιν εἰδὼς. Προσελθόν δὲ δικόμης Βαλδουΐνος καὶ ἀψάμενος αὐτοῦ τῆς χειρὸς ἡγειρεν ἐκεῖθεν, καὶ πολλὰ καταμεψύάμενος, ἔφη.

— Οὐκ ἔξην σοι τοιοῦτον ἐνταῦθα ποιῆσαι, δουλείαν τῷ βασιλεῖ καὶ ταῦτα ὑποσχομένῳ. Οὐδὲ γάρ ἔθιμον τοῖς βασιλεῦσι Ρωμαίων συέδρους ἔχειν τοὺς ὑπ' αὐτὸν, δούλους δὲ δημότας τῆς αὐτοῦ βασιλείας γεγονότας, χρὴ καὶ τὰ ἔθη τῆς χώρας τηρεῖν — ὁ δὲ πρὸς μὲν τὸν Βαλδουΐνον ἐφιέγκατο οὐδὲν, δριμύτερον δὲ ἐνατενίσας τῷ βασιλεῖ πρὸς ἑκατὸν τῇ οἰκείᾳ διαλέκτῳ λόγους τινὰς ἀπεφιέγκατο λέγων — Ιδὲ ποιος χωρίτης κάθηται μόνος παρισταμένων αὐτῷ τῶν τοιούτων ἡγεμόνων. — Οὐδὲ ἡ κίνησις τῶν γειλέων τοῦ

Ακτίνου τὸν βασιλέα διέλαθε· κακέσας δὲ ἔνα τῶν τὴν χριστιανικὴν διάλεκτον μεθερμηνεύονταν, ἥρωτα περὶ τῶν λεχθέντων. Ακούσκες δὲ τὰ περὶ αὐτοῦ ἑρθέντα, οὐδὲν μὲν τέως πρὸς τὸν Ακτίνον εἰρήκει ἐτήρει δὲ ὅμως τὸν λόγον παρ' ἀυτῷ. Συντασσομένων δὲ τῷ βασιλεῖ πάντων, μετεκάλεστο τὸν ὑψηλόφρονα Λατίνον ἐκεῖνον καὶ

ἀναποδή, καὶ ἐπινθάνετο τίς τε ἔστι καὶ ὅθεν ὁρμητικοὶ καὶ ἐκ ποίου γένους.—Οὐ δὲ, Φράγκος μὲν εἰμι κακοφόρος, ἔφη, τῶν εὐγενῶν ἐν δὲ ἐπίσταμαι ὅτι ἐν τρισδιφῇ τῆς χώρας ὅθεν αὐτὸς ὥρμηκαι, τέμενός ἔστι πάλαι οἰκοδομηθὲν, ἐνῷ πᾶς δὲ προθυμούμενος μόνος πρὸς μόνην μάχην ἀναβάσασθαι εἰς μονομάχου τάξιν ἔστιν καταστήσας προσερχόμενος βοήθειαν μὲν τὴν τοῦ θείου ἐκεῖθεν αἰτεῖται, βραδύνει δὲ τὸν κατ' αὐτὸν τολμήσαντα ἀπεκλειχόμενος καὶ θητὸν τρίσιδον ἐχρόνισκα καὶ αὐτὸς σχολάζων καὶ ζητῶν τὸν μετ' ἐμοῦ μαχητόμενον, δὲ τοῦτο τολμήσων, οὐδαμοῦ.—Ταῦτα δὲ βασιλεὺς ἀκηκοώς, ἔφη—Εἰ πόλεμον τότε ζητῶν οὐχ εὑρεῖς, πάρεστί σου καιρὸς δὲ πολλῶν σε πολέμων ἐμπλήσων. Παρεγγύην δὲ σοι, μήτε πρὸς οὐραγίαν μήτε πρὸς λογχίαν ἴστασθαι φάλαγγος, ἀλλὰ τὸ μέσον ἔχειν τὸν ἡμιλογιτῶν ἐπιστήμην γάρ τῆς μεθόδου τῶν πολέμων Τούρκων ἐκ μακροῦ ἔστηκεν. » Ἐκ τῶν δέλιγον τούτων βλέπει ἔκκαστος μεθ' ὄποστης ἐπιτιθειότητος ἀπέφευγεν δὲ Ἀλέξιος τὰς προκλήσεις τῶν ἀγρούχων ἐκείνων ἴπποτῶν, οἵτινες ἐπὶ τέλους δὲν ἡδυνήθησαν ν' ἀντιτεῦσιν εἰς τὰς θωπείκες του. Καὶ αὐτὸς δὲ δὲ βασιλοῦμδος συνεκινθῆται πλεῖστον ἐκ τῆς ἑλευθερίατητος τοῦ Ἀλέξιου. Ιδὼν αἴθουσαν τιὰ τῶν ἀνακτόρων πεπληρωμένην χρυσῶν σκευῶν, ἐκ τῆς πληθύος τῶν ὄποιων μηδὲ βασιλίσσειρ δύνασθαι τιτα τῷ π.λ.θει τούτων συμποδίζουσσον, ἔκπληκτος ἀνέκραγεν. — Ή τοσοῦτα μοι προσῆν γρήματα, πολλῶν δὲν χωρῶν κύριος πάλαι ἐγείρονται αὐτός.—Οὐ Ἀλέξιος μαθίδων τοῦτο, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν τὸ γραμμίον, ἀλλ' οὗτος κατέργαξε μὲν ἡγεμονίην νὰ δεχθῇ τὸ δέρμα, ἐπειδὴ δὲ δὲ βασιλεὺς ἐπέμενε λέγων τὸ κοινόν· « Κακὸν πράγμα πρὸς τὸν ἕδιον ἐπινέργεσθαι αὐθίντην », ἐδέχθη μετὰ γαρφᾶς αὐτό. Ἀκολούθως ἐκήπησε μᾶλιστα καὶ τὴν θέσιν τοῦ μεγάλου Διοκεστίκου, ἀλλ' ὁ Ἀλέξιος ἐτέλμητος ήταν τῷ τὴν ἀργεῖθη.

Η δεξιότης δὲ αὐτὴ τοῦ Ἀλέξιου οὐχὶ μόνον ἐμπλακεῖ τοὺς σταυροφόρους ἡγεμόνας, ἀλλὰ καὶ τύρων πολεμιστῶν τὰς ἐγείρη μεταξὺ αὐτῶν ζηλοτυπίαν ἐπιφεύγει εἰς τὰ σχέδιά του. Διὸ δὲ περιτέρω διατρέψῃ ἐν τῇ πρωτευόστη ἐκείνη ἐκινδύνευεν ν' ἀποθῇ ἐπικημία εἰς τὸν στρατόν. Οἱ ἵπποτες σχεδὸν ἡρκισαν νὰ διαφέρωνται ἐκ τῶν κακῶν τῆς παρακμαζούσας ἐκείνης κοινωνίας καὶ νὰ λησμονῶσι πάντες τὸν σκοπὸν τῆς σταυροφορίας, μόνος δὲ δὲ Ταγκρέδης ἔμενεν ἀναίσθητος εἰς τὰ τοῦ Βυζαντίου θέλγητος. Οἱ στρατηγὸι οὗτοι ὥ-

κτειρεῖ τὴν ἀσθένειαν τῶν συστρατιώτων του, διὸ παραλαβόν τοὺς ιδίους στρατιώτας καὶ διληγούς τινὰς ἱππότας, ἀνεγέροντες πρότοις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως χωρὶς νὰ δώσῃ ὅρκον πίστεως εἰς τὸν αὐτοκράτορα. Τέλος δὲ Γοδεφρεῖδος καὶ τινες τῶν συνετατέρων στρατηγῶν, ἐξήτησαν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τὰ ἀνγκακτὰ πλοιά πρὸς διάβολον τοῦ Βοσπόρου, καὶ οὕτω, ἀκολουθησάντων καὶ τῶν λοιπῶν τὸ παράδειγμά του, μετέβη ἥπαξ δὲ στρατὸς τῶν σταυροφόρων εἰς τὰ παράλια τῆς Ασίας.

Καὶ θητὸν στιγμὴν οἱ σταυροφόροι, ἔθετον τὸν πόδην εἰς τὰ παράλια τῆς μικρῆς Ασίας, οἱ Τούρκοι Σελτζουκίδαι, οἱ βαρβαρότεροι καὶ θηριωδέστεροι τῶν λοιπῶν, κατεῖχον τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ μέρους τούτου τῆς γῆς, δὲ δὲ ἀρχηγῆς αὐτῶν Δακεῖδ, δὲ ἐπικαλούμενος Κιλιτζή Λέσταν (σπάθη τοῦ λέοντος), ἐδέσποζεν εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ Εὐρωπάτου καὶ Ορόντου μέγρι Νικαίας ἐκτεινομένην γήραν. Εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἀρχηγοῦ τούτου οἱ τολμηρότεροι καὶ φαντατικότεροι τοῦ Κορανίου ὀπερδοί προσέδροις ὄπως ἀντιτεῦσιν εἰς τὰς γρυποτακτικὰς ἐκείνας στρατιώς· ή Εὐρώπη δὲ ἔμελλε καὶ πάλιν νὰ μετρήσῃ τὰς δυνάμεις τῆς πρὸς τὰς δυνάμεις τῆς Ασίας, διὸ ἀλλοτε ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος. Ως κονίστρα τῆς πρωτης ταύτης πάλης τῶν Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων ἐξελέγκθη ή Νικαία, πόλις τεραστίως ὀχυρά, ἐντὸς τῆς δυοῖκες δουλτάνους εἶχεν ἐγκλείσει τὴν οἰκογένειαν καὶ ἀποκατέστη τοὺς θησαυρούς του. Οἱ σταυροφόροι ἀναγρήσαντες ἀπὸ τῆς Καρχηδόνος ἔρθηται μετ' οὐ πολὺ εἰς Ἑλενούπολιν, ὅπου εὗρον ἐλεεινά τινα λείψανα ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἐρημίτου. Μετὰ ταῦτα διέβησαν τὸν ποταμὸν Δράκοντα καὶ διὰ σκολιῶν καὶ ἀποκρήμνων ὅδῶν ἔθυσαν μετά τινας ἡμέρας εἰς τὰς πρὸ τῆς Νικαίας πεδιάδας. Ἐπὶ τῶν πεδιάδων ἐκείνων τῆς Βιθυνίας δὲ λαμπρὸς καὶ εὐτακτος στρατὸς τῶν σταυροφόρων συγκείμενος ἐξ ἑκατὸν χιλιάδων ἴππεων καὶ πολυκρίμων πεζῶν, περιέγων τὸ ἄνθετον τῶν πολεμιστῶν δεκακανέας εὐρωπαϊκὸν ἔμον, ἔστησε τὰς σκηνάς του, καὶ ἐν ἐλλείψει λίθων, ποιήσας περίρραγμά του τὰ διστά τῶν ἄνευ ταφῆς μεινάντων πρώτων σταυροφόρων, ήτοι μάζετο εἰς τακτικὴν τῆς Νικαίας πολιορκίαν.

Τελευταῖος εἶγε φύάσει δέ κόμης τῆς Τολόγης καὶ τελευταῖος ἔστησε τὰς σκηνάς του. Οπισθεν αὐτοῦ δέκα κηλιάδες μουσουλμάνοι ἴππεῖς, ἐκγυθέντες ἀπὸ τῶν δρέων, διεσπάρησαν εἰς τὴν πεδιάδα καὶ προύχθησαν μέχρι τῶν σκηνῶν του.

Πότε συνήρθη μάχη μεταξύ τῶν στρατιωτῶν τοῦ κόμητος καὶ τῆς προφυλακῆς τοῦ ἔχθρου, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἕτεροι πεντήκοντα γιλιάδες ἵππες μουσουλμάνοι, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Σουλτάνον τῆς Νιζαρίας, ἥλιθον εἰς ἐπικουρίαν τῆς προφυλακῆς τῶν. Οἱ δύο στρατοὶ τέτε συνεπλάκησαν μενιαδῶν· ἀπανταχοῦ αἱ περικεφαλαῖαι καὶ τὰ ἔπιφη καὶ αἱ λόγγαι ἀπέπεμπον τὰς φρικώδεις μαρμαρυγάς των, καὶ ὁ κτύπος τῶν συγκρευομένων ὄπλων ἀντίκει βαρὺς εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Οἱ Τούρκοι ἔδειξαν μεγίστην ἀνδρίαν καὶ ἐπιτηδειότητα περὶ τὸ πολεμεῖν. Ἐπιπτὸν ὡς δάιμονες εἰς τὰς τάξεις τῶν σταυροφόρων καὶ ἐφράνευον, εἴτα ἀπεσύροντο ὡς δαίμονες φονεύοντες καὶ πάλιν, καὶ πάλιν ἐφορμῶντες. Ἀλλ᾽ ὁ Γοδεφρεῖδος, ὁ ἀδελφὸς κύριου Βεδουΐνος, ὁ Ρόβερτος κύριος τῆς Φλανδρίας, ὁ θεοῦ τῆς Νορμανδίας, ὁ Βοεμούνδος καὶ ὁ ἀνδρεῖος Τανκρέδος εἰσώρυμών ἀπότοποι ἐν μεσῳ τοῦ ἔχθρου φέροντες ἀπανταχοῦ τὸν Θάνατον Τέλος ὁ ἔχθρὸς πρὸς τὸ ἐσπέρας ἡττηθεὶς ἔφυγεν εἰς τὰ ὅρη, ἐγκαταλείψας τέσσαρας γιλιάδες νεκρούς εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης. Οἱ σταυροφόροι ἀπώλεσαν δύο γιλιάδες ἄνδρας, ἀλλ᾽ ή νίκη ἔμεινεν εἰς αὐτούς. Μεθυσθέντες τότε ἐκ τῆς χαρᾶς των ἀπέτακμον δισχιλίων νεκρῶν τὰς κεφαλὰς, καὶ τὰς μὲν γιλίκας ἔξεσφενδόνισκην ἐντὸς τῆς πόλεως πρὸς ἐκδειμάτωσιν τοῦ ἔχθρου, τὰς δὲ ἔτερας γιλίκας ἀπέστειλαν θάρρον τῷ αὐτοκράτορι.

Μετά τὴν μάχην ταύτην ἡ πολιορκία ἐγένετο στενωτέρα, καὶ οἱ πολιορκούμενοι ἤρχισαν νὰ ἀποθαρρύνωνται· ὅτε μάλιστα εἶδον σκεπασμένην τὴν λίμνην, ἀπὸ τῆς ἑποίκης ἐλάχιστων τὰς τροφάς των, μὲ πολεμικὰ πλοῖα, τὰ δηποία λαθόντες οἱ σταυροφόροι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετέφερον εἰς τὴν λίμνην ἐκείνην διὸ ἔηρας ἐπὶ ἀμαξῖδι, διπώλεσσαν ἀπέστις τὰς ἐλπίδας των. Άλλ' ἐνῷ οἱ πολιορκοῦντες εἴχον ἀρχίσει τὴν ἔριδον καὶ διὰ τῆς ἑλεπόλεως εἴχον κάψει ἥδη μέγα ἕτηγμα εἰς τὰ τείχη καὶ ἔθερόουν βεβίκιν τὴν εἰς αὐτοὺς παράδοσιν τῆς πόλεως, οἱ πολιορκούμενοι, ἐνδόσκηντες εἰς τὰς προτροπὰς καὶ ὑποσχέστεις τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ αὐτοκράτορος Βουτουμίτου, παρέδωκαν εἰς ἐκείνην τὸ φρούριον. Οἱ σταυροφόροι ιδόντες παρ' ἐλπίδα τὴν αὐτοκρατορικὴν σημαίαν κυριανομένην ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς Νικαίας, ὠργίσθησαν καθ' ὑπερβολὴν, ἢ ἐλευθερίτης ὅμως τοῦ αὐτοκράτορος κατεπολέψει τὴν δογήν των. Ή δεξιότης μάλιστα τοῦ Ἀλεξίου ἔπεισε καὶ αὐτὸν τὸν ἀγέρων Τανκρέδην νὰ δώσῃ τὸν ἀείποτε Κητούμενον δρ-

κον, δεστις ὅμως δίδων αὐτὸν ὑπεσχέθη νὰ μείνῃ πιστὸς εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐνόσῳ καὶ οὕτος μένει πιστὸς εἰς τοὺς σταυροφόρους.

Μετά τινα ἀνάπαιδαν παρὰ τὴν Νικαίαν ἐξεκίνησεν δὲ σταυροφορικὸς στρατὸς τὴν 25 Ἰουνίου χωρῶν πρὸς τὴν Πελλαῖστίνην. Ὁ τόπος ἀρχῆς οὐκ εμελὸν νὰ διεκθῶσιν ἡτον ἔρημος καὶ ἀνυδρος· θέσην ὅπως πορτίζωνται εὐχερέστερον τὰ ἐπιτήδεια, διήρεσκαν τὸν στρατὸν εἰς δύο σώματα, ὃν τὸ σημαντικότερον ἀνέλαβον νὰ διδηγήσωσιν ὁ Γοδεφρεῖδος, ὁ Ρέιμποῦνδος, ὁ Ἀδεμάρος, ὁ Οὐνγός καὶ ὁ κόμης Φλάνδρος· τὸ ἔτερον δὲ Βειροῦνδος, Τανκρέδης καὶ δὲ δούκες τῆς Νορμανδίας. Τὰ δύο αὐτὰ σώματα ὥστειλον γὰρ βαδίζωσι παραλλήλως καὶ εἰς μικρὰν δισταφ τὸ δυνατὸν ἀπὸ ἀλλήλων ἀπόστασιν, ὅπως δύνανται νὰ συμβουθῇσσηται ἐν ἀνάγκῃ. Οἱ σταυροφόροι ἐβάδιζον ἀμέριμνοι καὶ ἥγνοσσουν ἐντελῶς τὰ μεγάλα προσκόπωματα ἀτινα ἔμελλον γὰρ ἀπαντήσωσιν, οὐδὲ διπλάτευον ὅτι τοὺς ἐν Νικαίᾳ καταβληθέντας Τούρκους ἔμελλον γὰρ διπλατήσωσι καὶ πᾶλιν τρομεσσωτέοντας ἐνώπιόν των.

Περὶ τὴν πρωῖταν τῆς Ιουλίου, φθάσας ὁ ὥπος
τὸν Βαῆμοῦνδον στρατὸς εἰς τὴν πεδιάδα Γοργό-
νην, τανῦν Σπῆλαια, εἴδεν ἔκθυμος εἰς τὸν ὅρι-
ζοντα ἀπειρά μουσουλμάνων στίφην, τὰ διοικήματα
τὴν δόηγίαν τοῦ Σουλτάνου τῆς Νικαίας ἤρχοντο
νὰ ἐμποδίσωσι τὴν δίοδον εἰς τοὺς σταυροφόρους·
Τῷ δηντὶ, ὁ ἀπίθασσος οὗτος Σουλτάνος, ὃς δικαίως
ἐκλήθη Σπάθη Λέοντος, ἐπὶ κεφαλῆς τρικοσίων
χιλιάδων πιστῶν Μουσουλμάνων, παρηκολούθει ἐκ
τοῦ πλησίου τὸν χριστιανικὸν στρατὸν, καὶ ἐκαι-
ροφυλάκτει ἀρμοδίαν περίστασιν ὅπως ἐπιπέσῃ
κατ’ αὐτοῦ. Καὶ ἐν ᾧ μὲν ὑπῆρχε συντηρούμενος
ἄπεις ὁ στρατὸς εἰς ὃν ἴσχυρὸν σῶμα, ὁ μουσουλ-
μάνος ἐκεῖνος δὲν ἐτέλματο νὰ ἐπιγειρθῇ τι κατ’
αὐτοῦ· οὐκανὴν δηὖν ὅμως τὴν γενομένην διαίρεσιν,
ἐνόμισε κατάλληλον τὴν περίστασιν νὰ ἐπιπέσῃ
μεθ’ ὅλων αὐτοῦ τῶν δυνάμεων πρώτον κατὰ τοῦ
ἔνος τῶν σωμάτων, εἶτα κατὰ τοῦ ἑτέρου, καὶ
οὕτω νὰ καταστρέψῃ ἀμφότερον· ἐξελέξκετο δὲ ὡς
πρῶτον θύμη τῆς μανίκας του τὸ ἀσθενέστερον
τῶν σωμάτων, ὅπερ ἦν τὸ τοῦ Βαῆμοῦνδου. Ότε
ἐπὶ τῶν λόφων τῆς Γοργόνης εἶδον οἱ σταυρο-
φόροι ἐκεῖνοι τὴν ἀπειλητικὴν τῶν μουσουλμάνων
στρατιὴν ἐκχυνομένην χειραράξων δίκτην εἰς τὴν
πεδιάδα, ἀμφεταλκντεύθηταν ἐπὶ τινας στηρυγκᾶς·
ἀλλ’ ὁ Βαῆμοῦνδος καὶ ὁ δούξ τῆς Νορμανδίας
διέταξεν ἀμέσως τοὺς ἵππους ν’ ἀφιππεύσωσι καὶ
νὰ πάξωσι τὰς σκηνάς των. Μετά τινας στηρυγκᾶς

διόλκηρον τὸ στηθὲν στρατόπεδον ἔκειτο παρὰ τὴν ὅχθην τοῦ διαβρέχοντος τὴν πεδιάδα ἐκεῖνην μικροῦ ῥύακος, καὶ ἐκ μὲν τοῦ μέρους τούτου ὑπερησπίζετο ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου ὑπερησπίζετο ὑπὸ τενάγυος δὲ ἐκάλυπτε πυκνὸς καλαμών. Ἐν τῷ κέντρῳ διέταξε νὰ εἰσέλθωσιν αἱ γυναῖκες, οἱ παῖδες καὶ οἱ ἀσθενεῖς, συνάμα δὲ ὄρησε καὶ τὰς θέσεις δὲς ὡφειλεν ἔκκστος τῶν στρατηγῶν νὰ ὑπερασπίσῃ. Τὸ ἵππικὸν διακρίθεν εἰς τρία σώματα, ἔκῆλυτε τοῦ στρατοπέδου καὶ ἡτοιμάσθη νὰ ἐμποδίσῃ εἰς τὸν ἔχθρὸν τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ, ὁ δὲ Βχύμοινδος, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐπικουρικοῦ σώματος, ἔλαβε θέσιν ἐπὶ τίνος ὑψώματος, ὅπόθεν ἐδύνατο νὰ κατοπτεύῃ τὴν πορείαν τῆς μάχης. Ἀλλὰ πρὶν ἔτι πργθῶσιν ἀπασιαὶ αἱ σκηναὶ, σῶμά τι μουσουλμάνων κατεργάμενον ἀπὸ τῶν λόρων ἤρξατο τῆς μάχης βίψαν κατὰ τῶν σταυροφόρων χάλαζαν βελῶν. Τὴν πρώτην ταύτην προσέβολὴν ὑπέστησαν ἀνδρεῖς οἱ σταυροφόροι, καὶ μετ' οὐ πολὺ τὸ σῶμα ἐκεῖνο ἐτράπη εἰς θυγήν. Οἱ χριστιανοὶ ἴππεις κατεδίωξαν τοὺς προσβαλόντας μουσουλμάνους, καὶ πολλοὺς ἔξι αὐτῶν ἐφόνευσαν. Ἀλλ' ἐνῷ κατεστρέφετο τὸ τουρκικὸν τοῦτο σῶμα, ἔτερεν πλήθης ἔχθρικὸν κατήρχετο ἀλαλάζον ἐπίστης ἀπὸ τῶν ὅρεων καὶ ἐφώρμα μεθ' ὅρμης ἀκαταδημάστου εἰς τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον. Οἱ χείμαρροι οὗτοι τοῦ ἔχθροῦ ἐστάθη ἀδύνατον ν' ἀναχαιτισθῆ, συμπαρουσύρας δὲ ἡ καταστρέψας πᾶν ὅ,τι συνήντα ἀνθιστάμενον, διέβη τὸν ποταμὸν, καὶ προχωρήσαν μέχρις κύτοῦ τοῦ κέντρου τοῦ στρατοπέδου, ἔφερε τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν φρίξην. Αἱ γυναῖκες, οἱ παῖδες, οἱ γέροντες καὶ οἱ ἀσθενεῖς ἔπεσαν τότε ἀνευ ἀντιστάσεως εἰς τὰς χεῖρας τῶν βαρβάρων, ἐν δὲ τῇ τρομερῇ ταύτῃ συγχύσει, αἱ φωναὶ καὶ οἱ ὁδύρμοὶ τῶν προσκυνητῶν ἐμίγνυντο μετὰ τῶν ἀλαλαγμῶν τῶν βαρβάρων. Οἱ Τούρκοι ἔσφαζον τοὺς πάντας, ἔρειδοντο δὲ μόνον τῶν νέων καὶ ὀρείων γυναικῶν, δὲς ἀπὸ τοῦδε ὥριζον διὰ τὸ Σεράγιον. Αἱ εὐγενεῖς τότε θυγατέρες καὶ γυναῖκες τῶν Βαρόνων καὶ ἴπποτῶν τῆς Εὐρώπης ἐν μέσφ τοῦ φονικοῦ τούτου θορύβου ἔτρεχον εἰς τὰς σκηνάς των, ἐνεδύνοντο τὰς ὠραιότερα τῶν φορεμάτων καὶ τὰ πολυτιμότερα τῶν κοσμημάτων των, ὅπως διὰ τῆς καλλιονῆς των ἔξημερώσωσε τὰς ἀγρίες ἐκείνας δρδάς, καὶ διὰ τῶν θελγήτρων των, μαλακώνουσαι τὰς καρδίας των, ἔξαγοράσσωσιν ἀντὶ τοῦ θυμάτου ἀτιμονὸς δουλείαν. Εἰς τοὺς καθ' ἡμῖς χρόνους, δτε τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἐμάγετο κατὰ τῶν αὐτῶν

μουσουλμανικῶν δρδῶν. εἴδομεν συμβαῖνόν τι ὅλως ἀντίθετον. Αἱ Ἑλληνίδες γυναῖκες πολλάκις προστίμησαν τὸν θάνατον ἀντὶ τοῦ γυναικευτίδος ἀκολάστου τινὸς Ηπασά.

Ἐν τούτοις ὁ ἐποπτεύων Βχύμοινδος ἴδων τὸν κίνδυνον τοῦ στρατοπέδου, ἔδραμε πρὸς βοήθειάν του καὶ ἡγάγακε τὸν Σουλτάνον ν' ἀποσυρθῆ ἀφήσας εἶτα φρουροὺν ἰκκνήν νὰ τηρῇ αὐτὸν εἰς ἀπόστασίν τινα, ἔδραμεν εἰς ἔτερον τῆς μάχης μέρος, ὅπου οἱ πολεμοῦντες κατὰ τῶν μουσουλμάνων χριστιανοὶ εἰχον ἀρχίσει νὰ κλονίζωνται. Τοῦ σώματος τοῦ Βχύμοινδου προηγούμενος ὁ δούλος τῆς Νορμανδίας, ἥρπαξεν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ στρατιοφόρου τὴν χρυσοῦς γράμματος πεποικιλμένην λευκὴν σημαίαν, καὶ ὅρμήσας ἐν μέσῳ τῶν Μουσουλμάνων, ἀνέκραζε τὸ «Dieu le veut! à moi Normandie!» Ή τόλμη καὶ αἱ προτροπαὶ τοῦ ἀνδρέου δουκὸς ἐνεθέρζενον τοὺς Λατίνους, ἀλλ' ἡ τακτικὴ τῶν Τούρκων, οἵτινες ἀπέφευγον τὴν ἐκ τοῦ συστάδην μάχην, ἔφερεν αὐτοὺς εἰς ἀμηχανίαν, καθότι δὲν ἐδύναντο νὰ ποιήσωσι χρῆσιν οὔτε τῆς σπάθης τῶν οὔτε τῆς λόγγης των.

Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ, καθ' ἣν ἡ ἀνιστότης τῶν δυνάμεων ἦτο μεγάλη, ἡ ἀνδρεία τῶν στρατιωτῶν τοῦ Βχύμοινδου ἀνεδείχθη θυμυκοίσικα. Άνχυκασθέντες, ἄμα μετά τὴν ἔναρξιν τῆς πάλης, νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ προσχεδίασμα τῆς μάχης, ἔκαστος ἀρχηγὸς συνεθουλεύετο ἔχυτὸν καὶ μόνον. Αἱ ἐλευθερωθεῖσαι ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν Μουσουλμάνων γυναῖκες, λαζαροῦσαι ἥδη θύρδος, περιέθεου τὰς τάξεις τῶν χριστιανῶν, ἔφερον καταψυκτικὰ ποτὰ εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ καύσωνος καταπνιγμένους στρατιώτας καὶ ἔξωραζον αὐτοὺς νὰ διπλασιάσωσι τὸ θάρξος των ὅπως σώσωσιν αὐτὰς ἀπὸ τῆς αἰγυκλωσίας. «Κατὰ τὴν περίφημον ταύτην μάχην, λέγει εἰς χρονογράφος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οὐδεὶς ἔμενεν ἀργός· οἱ ἴπποται καὶ πάντες οἱ ξενοὶ εἰς πόλεμον ἐμάχοντα· οἱ ιερεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ ἔκλαιον καὶ προστήγουντο· αἱ γυναῖκες, ὅσαι δὲν ἔφερον ὄδωρο εἰς τοὺς πολεμοῦντας, θρηνοῦσαι ἔσυρον ὑπὸ τὰς σκηνὰς τοὺς νεκροὺς καὶ τοὺς πληγωμένους». Ἀλλὰ τὰ πάντα ἀπέβαινον μάταια καὶ ἡ ἀπώλεια τῶν σταυροφόρων ἐφαίνετο βεβαία, διότι τὸ ἀπειρον πληθύος τῶν Μουσουλμάνων εἶχε κυκλώσει τὸν χριστιανικὸν στρατὸν καὶ οὐδεμία διεξόδος ἐφαίνετο ἐλευθέρα πρὸς θυγήν. Οἱ σταυροφόροι ηγρίσκοντο ἀπανταχύθεν στενοχωρημένοι, καὶ ἔμενον ἔγκεκλεισμένοι ως ἐν μάνδρᾳ τινὶ φονεύοντες καὶ φονευόμενοι. Οἱ Ρόθερτος κόμης τῶν

Πιρούσιν, διαύτος ἐκεῖνος διαχίστας ἐπὶ τοῦ σεύποδος παρὰ τὸν θρόνον τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπληγώθη θυντήμως, ἀφοῦ ἔπεσον περὶ αὐτὸν τεσσαράκοντα ἐκ τῶν διπαδῶν του. Ἐπίστης Γουλιέλμος διάδελφος τοῦ Τανκρέδου, νέος εὐειδῆς καὶ ἀνδρεῖος, ἔπεσε διάτρητος ὑπὸ τῶν βελῶν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ αὐτὸς δὲ διαβατὴς, θρυσθείσης τότε τῆς λόγγης του, θάξηπετε νεκρὸς ἐκαὶ μὴ ἐπήρχετο διὰ σας αὐτὸν Βαζημούνδος.

Ἐνῷ διέκειντο εἰς τοικύτην κατάστασιν τὰ τῆς μάχης, καὶ οἱ ἐξηγητημένοι ὑπὸ καμάτου σταυροφόροι ἔμελλον μετ' οὐ πολὺ νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὰς ἀδιαλείπτως ἀνκυνεομενας δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ, αἴφνης μυριάδες φωναὶ ἀνήγειλαν τὴν ἄστριξιν τοῦ Γοδεφρεῖδου, ὅστις ἐφαίνετο ἡδη ἐργόμενος μετὰ τοῦ ἑτέρου σώματος τῶν σταυροφόρων. Ὁ στρατηγὸς οὗτος εἶχεν εἰδοποιηθῆναι παρὰ τοῦ Βαζημούνδου, ὅστις ἥματα ἀρξαμένης τῆς μάχης ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἵππεα ἵνα τῷ ἀναγγείλῃ τὴν προσθολὴν τοῦ ἐχθροῦ. Ὁτε διὰ Γοδεφρεῖδος, διὰ κόμης Βερμανδοῦ καὶ διὰ κόμης Φλάνδρας ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ των ἐφάνησαν ἐπὶ τῶν δρέων, ὁ ἥλιος εἶχε δικανύσει τὸ ἥματος τῆς ἡδοῦ του, καὶ αἱ ἀκτίνες του ἀντανεκλόντο ὑπὸ τῶν ἀσπίδων, τῶν κορύθων καὶ τῶν γυμνῶν ἕψιδων· αἱ σημειάτικα των ἐκυραίνοντο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, διὰ κρότος τῶν τυμπάνων καὶ ὁ ἥλιος τῶν σκληπίγγων ἤκουετο μακρόθεν, τεσσαράκοντα δὲ γιλιάδες πολεμιστῶν ἐνόπλων ἐβάδιζον ἐν μεγίστῃ τάξει. Ἡ θέα τοῦ στρατοῦ τούτου ἐνέψυχε τοὺς σταυροφόρους τοῦ Βαζημούνδου καὶ ἔξειψε τὸν τρόμον ἐν μέσῳ τῶν ἀπίστων. Πρὸ πέντε ἡδη δρῦσην οἱ πολεμισταὶ τοῦ πρίγκηπος τοῦ Ταραντοῦ ἐφερον ἄπον τὸ βάρος τῆς ἀνίσου ταύτης μάχης.

Οἱ Γοδεφρεῖδος, Οὐγγρος, διὰ Βαζημούνδου καὶ Εὐστάθιος, ἀδελφοὶ τοῦ δουκὸς τῆς Αορέσινης, φέροντες τὰς τεσσαράκοντα γιλιάδες ἐπιλέκτους ἵππεας των, ἔξιστησαν πρὸς τὸ μέρος τοῦ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αυκλούμένου στρατοπέδου. Τοσαύτη δὴ τὸ δρυμὸν τοῦ δουκὸς τῆς Αορέσινης ὥστε οἱ μουσουλμανικοὶ λόγοι θάξηπεσαν κεραυνὸν ἐνσκήπτοντα ἐν τῷ μέσῳ των τὰ πτώματα ἔπιπτον σωρηδὸν ὑπὸ τὴν σπάθην τῶν Γάλλων, ἣ κοιλὰς δὲ καὶ τὰ πέριξ ὅρη ἀντήκουν τοὺς θρήνους τῶν θυντούντων καὶ τοὺς παίχαντας τῶν Λατίνων. Ἐνῷ δὲ διὰ στρατὸς τοῦ Γοδεφρεῖδου, συνηγομένος μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Βαζημούνδου, ἔξειπτε τὸν θάνατον καὶ τὴν σύγχυσιν εἰς τὰς τάξεις τῶν Μουσουλμάνων, οὗτοι κατελήθησαν ὑπὸ νέου τρόμου,

ὅτε εἶδον τὰς δέκα γιλιάδας ὅπλιτῶν τῆς οὐραγίας καταβαίνουσας, ἀπὸ τοῦ δροῦς, ὑπὸ τὴν δὸηγίαν τοῦ Ράιμούνδου καὶ τοῦ ἐπισκόπου Ἀδεμάρου. Οἱ Σουλτάνοι εἶχεν ἀποσυρθῆ μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὰ ὑψώματα, ἐλπίσας ὅτι οἱ σταυροφόροι δὲν θὰ ἐτόλμων νὰ τὸν καταδιώξωσιν ἀλλ’ αἱ ἐλπίδες του ἐμπατιώθησαν! Οἱ Γοδεφρεῖδος, διὰ Τανκρέδης, διὰ Βαζημούνδος καὶ ἄλλοι τινὲς περιζωσαν τὰς θέσεις ἐκείνας, καὶ τότε τὸ αἷμα τῶν ἀπίστων ἔρχεταις καὶ ὑπὸ τῶν δειράδων τῶν λόφων ἐκείνων, ἀπανταχοῦ δὲ τὰ πτώματα ἐκάλυπτον τὸ ἔδφορος.

Η μάχη διήρκεσε μέχρι τῆς νυκτὸς, αἱ δὲ τελευταῖς σκηναῖς τοῦ δράματος τούτου ὑπῆρχεν φονικόταται. Ομοῦ μὲ τὸ στρατόπεδον τοῦ ἐχθροῦ, οἱ σταυροφόροι ἐκυρίευσαν πλείστας ζωτιροφίας, μεγαλοπρεπεῖς σκηνάς, πλήθος ζώων καὶ ιδίως καμήλους, οὓς πρότην φοράν ἡδη ἐβλεπον θαυμάζοντες οἱ εὐρωπαῖοι.

(ἔπειται συνέχεια)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ὕπόμνημα τῆς νήσου Ψαρῶν συνταχθὲν ὑπὸ Κωνσταντίου Νικοδήμου, ὑπογενάγρου, τόμοι δύο, Αθηνῆσι, Τυπογραφεῖον Δ. Α. Μαυρομάτη, 1862.

Πρὸ τοιοῦ ἀπεστάλη εἰς τὸ γραφεῖον μας τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἀξιόλογον τοῦτο σύγχρονο μα, ὑπὸ τοῦ παντὸς ἐπαίνου ἀνωτέρου Κυρίου Κ. Νικοδήμου συνταχθὲν, καὶ πραγματεύμενον ἰδίᾳ μὲν περὶ τῶν ἀγώνων τῆς ἡρωϊκῆς αὐτοῦ πατρίδος, γενικῶς δημος ἐξεταζόμενον ἀποτελοῦν μέρος, καὶ μέγχα μάλιστα, τῆς καθολοῦ, ἴστορίας τῆς ἐνδέξου νησῶν ἐπαναστάσεως. Τίς δὲν συνεκινήθη ἀναγινώσκων ἡ ἀκούσων διηγουμένην τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν, τὰς ἀριστείας τῶν γενναίων αὐτῶν κατοίκων καὶ τοὺς κατὰ τὴν ἐνδοξὸν τῆς Ἑλλάδος πάλην πρὸς ἀπολευθέρωσίν της ἀγῶνάς των! Τὴν ἴστορίαν τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης, ἀλλ’ ἴστορίαν ἀκριβῆ καὶ ἀμερόληπτον, δὲν ἀναμένομεν τόσῳ ταχέως· ἡ ἀναθολὴ τῆς συγγραφῆς τῆς ἴσως ὀφελήσει τοὺς καταγινομένους ἡδη εἰς αὐτὴν, οἵως μὴ περιπέσωσιν εἰς τὰ σφάλματα, εἰς δὲ περιέπεσαν οἱ μέχρι τοῦδε περὶ αὐτῆς γράψαντες, διότι διάφοροι κατέγιναν καὶ κατατάξιαν καὶ κατατάξιαν ταῖς τὴν ἐξιστόρησιν τῶν κατὰ μέρος γεγονότων τῆς ἡρωϊκῆς ἐκείνης καὶ ἐνδέξου ἐπαναστάσεως, ἡ συναρμολογὴ τῶν ὅποιων θέλει ἀποτελέσαι τὸ πλεῖστον τῆς ὅλης ἴστορίας.